

Keramatly / fantastiki hekaýa

Category: Kitapcy, Mistika we fantastika, Sözlär

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Keramatly / fantastiki hekaýa KERAMATLY

Gadyrly okyjylar!

Häzir men Osakada. Şonuň üçin ýerli rowaýatlardan birini aýdyp bereýin.

Gadym zamanda bir adam ýaşapdyr. Ol işe girmek üçin Osaka şäherine gelipdir. Onuň doly adyny bilýän ýok, ýöne obadan gelip işe girmek isleýändigini üçin oňa Gonske diýipdirler.

İşe ýerleşdirýän edaranyň gapysyndan ätlän Gonske uzyn müşdikli şybygyny sorup, burugsap oturan emeldara ýüzlenipdir:

– Jenap emeldar, meniň keramatly bolasym gelýär. Meni nirede keramatly edip bolýan bolsa, şol ýere işe ýerleşdiriň.

Bu talaby eşiden emeldar, edil dilini ýuwdan ýaly, bir sözem aýdyp bilmän, gözünü tegeläp Gonskä seredipdir.

– Jenap emeldar, eşidýäňizmi, meň keramatly bolasym gelýär, maňa laýyk iş tapyp bermegiňizi haýyş edýärim.

Emeldar ahyry özüne gelipdir-de şybygyny sorup:

– Ýüregim bilen gynanýan, ýöne biziň edaramyz henize çenli kimdir birini keramatlylyga işe ýerleşdirmändi. Belki, siz başga edara ýüz tutarsyňyz? – diýipdir. Emma Gonskä nägilelik bilen bir aýagyny beýkeki bir aýagynyň beýleki dyzynyň üstüne atyp:

– Siz bir zady-ha bulaşdyrýaňyz. Siz näme öz edaraňyzyň girelgesindäki ýazgyny okaňyzokmy? O ýazgyda "Islän işiňize ýerleşdirýäris" diýip ýazylypdyr. Eger "islän işiňize" diýip ýazan bolsaňyz, siz islenen işe ýerleşdirmäge borçlusyňyz. Ýa-da siz ony adamlary aldamak üçin ýazdyňyzmy?

Hakykatdan hem bir tarapdan seretseň, Gonske nägile bolmaga doly haklydy. Emeldar özüni aklamaga howlугypdyr:

– Ýok, biziň ýazgymyzda ýalan ýa aldawçylyk ýokdur. Size isleýän işiňizi tapyp bermegimizi isleýän bolsaňyz, onda ertir aýlanyp görüň. Biz bolsa ertire çenli sorag-ideg edişdireli, belki, bir laýyk ýer tapylar.

Emeldar ýagdaýdan çykalga tapman, niçigem bolsa wagt utmak maksady bilen Gonskäniň talabyna boýun bolsa-da, keramatly bolunýan işi nireden tapsyn? Başa düşen musallaty ugradan emeldar näderini bilmän, golaýdaky goňşusynyň öýüne barypdyr. Düşen gününü gürrüň beren emeldar lukmandan:

– Men nätsemkäm? Siz keramatly bolmagy öwredýän işi bilýän-ä dälsiňiz? – diýip sorapdyr.

Beýle sowala, elbetde, lukman hem näme jogap berjegini bilmändir. Ol gollaryny döşüniň üstünde çilşirip, daş işikdäki arça agajyna tiňkesini dikip oturypdyr. Şol wagt gürrüňe lukmanyň "Garry tilki" adyny alan aýaly goşulypdyr. Ol:

– Siz ony bize iberiň. Ol biziň öýümüzde iki-üç ýylyň içinde keramatly bolmak üçin nähili bolmalydygyny öwrener – diýip emeldary ynandyrypdyr. Emeldaryň guşy uçupdyr:

– Aý, goýa! Meniň size gelenim gowy bolaýypdyr. Size ak ýüregim bilen minnetdar. Men hemişe-de lukmanlar bilen keramatlylaryň arasynda bir ýakynlygyň bardygyny duýýardym.

Emeldar yzly-yzyna baş atyp çykyp gidipdir.

Myhmany ugradan lukman aýaly azgyrylypdyr:

– Sen näme agzyňa gelenini samrap otyrsyň? Sen ol oba adamsynyň bizde birnäçe ýyl bolandan soň "Keramatly bolmadym" diýip, nähili gopgun turuzjagyny bilýäňmi?

Emma "garry tilkiniň" azaryna-da dälmiş. Ol göwnübir ýaly:

– Gowsy, gapylyp otursana. Seniň ýaly dogruçyl akmak bilen bir käse tüwä ýeter ýaly pulam gazanyp bolasy ýok – diýip, ernini syrtardypdyr.

Ertesi, gepleşişleri ýaly, Gonske emeldaryň yzyna düşüp, lukmanyň öýüne gelipdir. Egninde ýüzi tugrally haori barmyş. Megerem, Gonske ilkinji gezek tanyşmaga geleňde şeýle geýinmelidir öýdendir. Ol bu lybasda-da daýhandan sähelçe-de tapawutlanmaýan-da bolsa muňa hiç kim garaşmadyk bolarly. Lukman oňa, alys ýurtdan getirilen ýabany haýwana sereden ýaly, gözünü aýyrman seredipdir. Ol Gonskäniň gözüne göni bakyp:

– Siziň keramatly bolasyňyzyň gelýänini eşitdik. Nä sebäpden sizde beýle isleg döredi? – diýip sorapdyr.

– Ullakan sebäp ýok. Ýöne bir gezek Osak köşgüne seredip

içimden "Hatda Toýotomi Hideýosi ýaly meşhur adamlar hem ahyrsoňy ölýärler. Diýmek, adamyň bitiren işleri näçe ägirt bolsa-da ol hem barybir ölýär" diýip, pikir etdim.

– Onda sen keramatly bolmak üçin islendik işi etmäge taýýarda, şeýlemi? – diýip, lukmanyň mekir aýaly söze goşulypdyr.

– Hawa, men keramatly bolmak üçin islendik işi etmägerazy.

– Onda sen ýigrimi ýyl meniň hyzmatymy et, iň soňky ýyl bolsa men saňa keramatly bolmagy öwredeýin.

– Aý, ýoga? Siziň çynyňyzmy? Men nähili bagty getiren adam. Size köp-köp minnetdar.

– Ýöne sen ýigrimi ýyllap gara şaýam alman, meniň hyzmatymy edersiň.

– Bolýar, bolýar. Menrazy!

Şol günden başlap, Gonske ýigrimi ýyllap lukmanyň içersiniň hyzmatyny edipdir. Suw çekýär, odun aýyrýar. Nahar bişirýär. Öýi, howlyny syrýar, süpürýär. Bu işleriň üstüne lukman oňamuňa çagyrylanda onuň dermanly gutusyny hem göterip yzyndan galmaýar. Hyzmatlary üçin bolsa ýeke köpük hem talap etmeýär. Beýle hyzmatkäri tutuş Ýaponiýany sökseň hem tapmarsyň.

Ahyry ýigrimi ýyl hem geçýär. Gonske edip ilkinji gündäki ýaly tugraly haorisini geýip, hojaýynlaryň gaşyna barýar. Ol uly hormat bilen ýigrimi ýylyň içinde ähli edenleri üçin öý eýelerine minnetdarlyk bildirip, şeýle diýýär:

– Indi bolsa, wadalaşyşymyz ýaly, maňa keramatly ~ garramaýan, ölmeýän keramatlylaryň biri bolmagy öwretseňiz.

Gonskäniň talaby lukmany kyn hala salypdyr. Ol hyzmatkäre näme jogap berjegini bilmändir. Ýigrimi ýyllap hyzmatyndan mugt peýdalananyňdan soň, oňa "Keramatly bolmagy öwredip bilemizok" diýjekmi? Lukman:

– Keramatly bolmagyň syryny men däl, aýalym bilýär. Goý, olam saňa öwretsin – diýäýmekden başga çykalga tapmaýar. Ol şeýdiýipdir-de ýüzüni gapdala sowupdyr. Aýalynyň welin, azarynda dälmiş.

– Ýeri bolýar, men saňa keramatly bolmagy öwredeýin, ýöne näçe kynam bolsa, aýdanlarymyň gylyny gysartman etmelisiň. Eger birini etmeseň, keramatly bolmaga däl, ýene-de ýigrimi ýyllap hiç tölegsiz hyzmatymda durmaly bolarsyň. Ýogsa, elhenç jeza

uçrap ölersiň.

– Men taýýar! Näçe kynam bolsa, ähli aýdanlaryňyzy birme-bir ýerine ýetirjek bolaryn.

Gonske durky bilen begenip, özüne berlen buýrugara garaşypdyr.

– Onuň ýaly bolsa, hol agajyň depesine dyrmaş! – diýip, howluda ösüp oturan arça agajyny görkezdi. "Garry tilki" Gonskäniň agaja dyrmaşýşyny, eýwanda duran ýerinden ellerini bykynyna urup synlapdyr. Elbetde, ol keramatly bolmagyň syryny bilmeýärdi. Ol Gonskäniň boýun gaçyrjak kyn işini tapjak bolýardy. Şeýdibem ony ýene ýigrimi ýyl gapysynda gul edinmek isleýärdi. Gonske bolsa onuň buýrugyny eşidenden beýik agaja dyrmaşmaga başlapdyr.

– Ýokaryk! Entegem ýokaryk! – diýip, aşakdan lukmanyň aýaly gygyrypdyr. Gonske bolsa ikerjiňlenmän, gitdigiçe ýokaryk dyrmaşypdyr. Gonskäniň tugalý haorisiniň syýlary beýik arçanyň çürbaşynda pasyrdady.

– Indi sag elini goýber!

Gonske ähli güýji bilen arçanyň ýogyn şahasyndan ýapyşyp, ýuwaşlyk bilen sag eliniň barmaklaryny ýazypdyr.

– Indi sol elini hem goýber!

– Duraweri! – diýip, lukman allaniçigsi seslenipdir. – Ol sol elinem goýberse, ýere patlap gaçar ahyryn. Ýer bolsa durşuna gyýçak daş. Ol gürrüňsiz öler.

– Öz işiň bilen bol, burnuňy sokma! Sol elini hem goýber-dä!

Lukmanyň aýaly şeý diýen badyna Gonske ähli ruhy güýjüni jemläp, sol elini hem goýberipdir. Her näme diýseňem, beýik agajyň çürbaşyna çykan adam iki elini hem goýberse, onuň ýykylmajakdygyna ynanmak kyn. Hakykatdan-da sol bada tugalý haorili Gonskäniň göwresi agaçdan üzülipdir. Emma agaçdan arany açan Gonske aşak gaçaryn diýip pikir hem etmändir. Ol täsin görnüşde dury asman bilen zeminiň arasynda edil "dzýoruri" spektaklynyň gurjaklary ýaly doňup galaýypdyr.

– Siziň aladalaryňyz bilen keramatlylaryň hataryna goşulanyma çäksiz minnatdar.

Gonske sypaýy baş atyp, şu sözleri aýdandan soň, mawy asmanyň ýüzünde arkaýyn ýöräp gidiberipdir. Ol gitdigiçe uzaklaşa-uzaklaşa ahyry hem bulutlara garylyp, gözden ýitip

gidiberipdir.

Soň lukman bilen aýalyňa näme bolanyny bilýän ýok. Olaryň howlusyndaky arça agajy bolsa gaty köp ýaşapdyr. Aýdyşlaryna görä, hut Tasugoro Ýodoýa bu dört gurjak ýogynlygyndaky äpet agajy üstüni gar örtende söýünç bilen synlamak üçin öz bagyna äkidipdir.

1922.

Akutagawa RÝUNOSKE. Mistika we fantastika